

ARAŞTIRMA MAKALESİ
RESEARCH ARTICLE
CBU-SBED, 2021, 8(3): 449-458

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Hafsa Sultan Hastanesi Adli Tıp Polikliniği'ne 2015-2019 Arasında Başvuran Kadın Adli Olgularımızın Değerlendirilmesi

Evaluation of Female Forensic Cases Applied to the Forensic Medicine Outpatient Clinic of Manisa Celal Bayar Üniversitesi Hafsa Sultan Hospital Between 2015-2019

Gökmen Karabağ¹, Mehmet Sunay Yavuz¹, Ufuk Akın², Faruk Aydın¹, Yusuf Aydın^{1*}

¹Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Manisa, Türkiye,

²Bingöl Devlet Hastanesi Adli Tıp Polikliniği, Bingöl, Türkiye

e-mail: gkmnkrbg@gmail.com, sunayyavuz@yahoo.com, akinufuk8990@gmail.com, dr.aydinfaruk@gmail.com, aydinzyusuf@gmail.com,

ORCID: 0000-0002-8069-3462

ORCID: 0000-0002-1131-596X

ORCID: 0000-0003-1525-0494

ORCID: 0000-0002-2602-6407

ORCID: 0000-0003-1899-8422

*Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Yusuf Aydın

Gönderim Tarihi / Received: 08.01.2021

Kabul Tarihi / Accepted: 23.02.2021

DOI: 10.34087/cbusbed.856608

Öz

Giriş ve Amaç: Dış etkenler sonucu kişilerin beden veya ruh sağlığında bozulmaya hatta ölümüne neden olabilen her türlü olay adli olgu olarak kabul edilmektedir. Kadınların modern hayatın bir parçası olarak iş hayatına katılımı ve ev dışında geçirdikleri zamanın artması, trafik kazası ve iş kazası gibi yaralanmalar neticesinde adli olgu olarak karşımıza daha sık çıkmalarına neden olmaktadır. Çalışmamızda adli rapor düzenlenmek üzere kliniğimize yönlendirilen kadın olgular incelenerek değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntemler: 01.01.2015-31.12.2019 tarihleri arasında polikliniğimize adli rapor düzenlenmesi amacıyla yönlendirilen 443 kadın olgu, geriye dönük olarak değerlendirilerek; yaş, olay türü, yaralanmanın niteliği, olayın gerçekleşme zamanı ile polikliniğe müracaat zamanı ve adli rapor sonuçları yönünden incelenmiştir.

Bulgular: Polikliniğimize beş yıllık süre içerisinde başvuran 1450 olgunun %30,6 (n=443)'sı kadın olup, yaş ortalaması 29,36±15,91 bulunmuştur. Olay türleri incelendiğinde; en sık %35,2 ile trafik kazası, ikinci sıklıkta ise %30,2 ile etkili eylem olgularının olduğu görülmüştür.

Sonuç: Çalışmamızdaki beş yıllık süre içerisinde polikliniğimize başvuruların yaklaşık üçte birini kadınlar oluşturmaktadır. Ülkemiz nüfusunun yaklaşık yarısını oluşturan kadın bireylerin travmalar nedeniyle mağdur olmaları sonucu bireysel ve toplumsal kayıplar ile maddi ve manevi zararlar oluşmaktadır. Bu zararların önlenmesinde; koruyucu hekimliğin gereği olarak bireysel dikkat göstermek, toplumsal önlemlerin alınmasına kılavuzluk etmek, olaylar meydana geldiğinde de olguların adli tıbbi değerlendirmelerini hızlı ve eksiksiz bir şekilde yapmak, hukuki sürecin işlenmesi için son derece önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Adli olgu, Aile içi şiddet, Kadın.

ABSTRACT

Objective: All kinds of events that cause physical or mental health deterioration or even death as a result of external factors are accepted as a forensic case. As a part of modern life, the participation of women in business life and the

increase in the time they spend outside the home cause them to appear more often as forensic cases as a result of injuries such as traffic accidents and occupational accidents. In our study, we aimed to examine and evaluate female cases referred to our clinic for forensic reports.

Materials and Methods: 443 female cases who were referred to our department to prepare a forensic report between 01.01.2015-31.12.2019 were evaluated retrospectively; age, type of event, nature of injury, time of event, time of application to clinic, and results of forensic report were examined.

Results: 30.6% of 1450 people who applied to our department in five years were female cases and mean age was found to be 29.36±15.91. When event types are examined; traffic accidents were the most frequent with 35.2% and assault-battery cases were the second most common with 30.2%.

Conclusion: In the five-year period in our study, approximately one-third of applications to our outpatient clinic are women. As a result of the victimization of female individuals, who make up about half of the population of our country, due to traumas, individual and social losses, and pecuniary loss, and intangible damages occur. In preventing these damages; As a requirement of preventive medicine, it is extremely important to show individual attention, to guide the taking of social precautions, to make forensic medical evaluations of cases quickly and completely when events occur, for the functioning of the legal process.

Keywords: Domestic violence, Forensic case, Woman.

1. Giriş

Dış etkenler sonucu kişilerin beden veya ruh sağlığında bozulmaya veya ölümüne neden olan her türlü olay adli olgu olarak kabul edilmektedir [1]. Bu kapsamda her türlü etkili eylem, trafik kazası, iş kazası, ateşli silah ve patlayıcı madde yaralanması, kesici delici alet yaralanması, yanık, elektrik çarpması, asfiksiye neden olan durumlar, işkence ve kötü muamele, cinsel saldırı, çocuk istismarı, düşme, zehirlenme, intihar girişimleri gibi tüm olgular adli olgu niteliği taşımaktadır [2].

Adli olgularla en sık karşılaşılan yer acil servislerdir [3]. Ülkemizdeki çeşitli çalışmalarda acil servis başvurularının %1,8-%7,01 arasında değişen oranlarda adli olgu niteliği taşıdığı gösterilmiş [1,3-5], yine bu çalışmalarda bu olguların yaklaşık %30'unun kadın olduğu belirtilmiştir [1,3-6]. Pratikte bu olgulara kesin raporun yanı sıra geçici raporlarda düzenlenebilmekte, daha sonra adli merciler tarafından kesin rapor düzenlenmesi için üniversite hastanelerindeki adli tıp anabilim dallarına, adli tıp şube müdürlüklerine veya devlet hastanelerinde çalışan adli tıp uzmanlarına kadın adli olgular yönlendirilmektedir. Yine ülkemizdeki çeşitli bölgelerdeki adli tıp anabilim dalları ve adli tıp polikliniklerince yapılan çalışmalarda kadın adli olgu oranı %15 ile %35 arasında değiştiği bildirilmiştir [7-12].

Modernleşmenin bir etkisi olarak iş hayatına katılımın artması; kadınların, ev dışında geçirdikleri zamanın da artmasına neden olmuştur. Bu ise dış etkenlere maruz kalma ihtimallerini de artırarak trafik kazası, iş kazası gibi yaralanmalar sonucu kadınların adli olgu olarak karşımıza daha sık çıkmasına neden olmaktadır [13]. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2014 yılında kadınların %35,5'i yaşamının herhangi bir döneminde aile içi fiziksel şiddete, %12'si cinsel şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir [14].

Çalışmamızda adli rapor düzenlenmek üzere kliniğimize yönlendirilen kadın olgular incelenerek, adli nitelikli kadın olguların değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

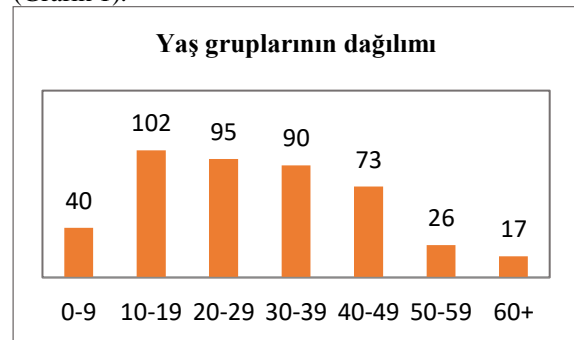
2. Materyal ve Metot

01.01.2015 ile 31.12.2019 tarihleri arasında polikliniğimize adli rapor düzenlenmesi amacıyla yönlendirilen 443 kadın olgu, geriye dönük olarak değerlendirilerek; yaş, olay türü, yaralanmanın niteliği, yaralanan vücut bölgesi, yaralanmanın gerçekleştiği yer, olayın gerçekleşme zamanı ile polikliniğe müracaat zamanı ve adli raporda verilen kararlar yönünden incelenmiştir. IBM SPSS versiyon 22 programı kullanılarak veriler değerlendirilmiştir. Veri analizinde; yüzde, oran ve frekans analizi yapılmış olup veriler tablo ve grafikler halinde sunulmuştur. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu'ndan (11.03.2020 tarih ve 20.478.486 sayılı karar) çalışma için onay alınmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

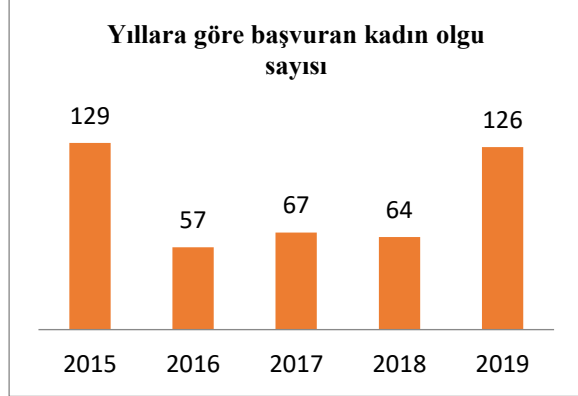
3.1. Bulgular

Polikliniğimize 01.01.2015 ile 31.12.2019 tarihleri arasında toplam 1450 olgu adli rapor düzenlenmesi amacıyla başvuru yapmıştır. Bu başvuruların %30,6 (n=443)'sının kadınlara ait olduğu görülmüştür. Bu 443 olgudan en küçük olanı 11 aylık bir bebek iken, en yaşlı olgu ise 90 yaşında olup, yaş ortalaması 29,3±15,9 bulunmuştur. Olguların yaş dağılımını incelediğimizde; en fazla başvuru 102 olgu (%23,0) ile 10-19 yaş grubunda yapılmıştır. Bunu sırasıyla 95 olguyla (%21,4) 20-29 yaş grubu, 90 olguyla (%20,3) 30-39 yaş grubu takip etmiş olup, en az başvurunun ise 60 yaş üzeri kadın olgularda olduğu görülmüştür (Grafik 1).

Grafik 1. Yaş gruplarının dağılımı

Başvuran kadınlar arasında 13 (%2,9) yabancı uyruklu (6 İran, 3 Suriye, 2 Irak, 1, Afganistan, 1 Özbekistan uyruklu) olgu bulunmaktadır. Yıllara göre başvuran kadın olgu sayısına bakıldığı zaman en çok başvurunun 2015 yılında olduğu izlenmiştir (Grafik 2).

Grafik 2. Yıllara göre başvuran kadın olgu sayısı

Olguların %88,5'inin (n=392) polikliniğimizde muayenesi yapılmışken, 51 olgu dosya üzerinden değerlendirilmiştir.

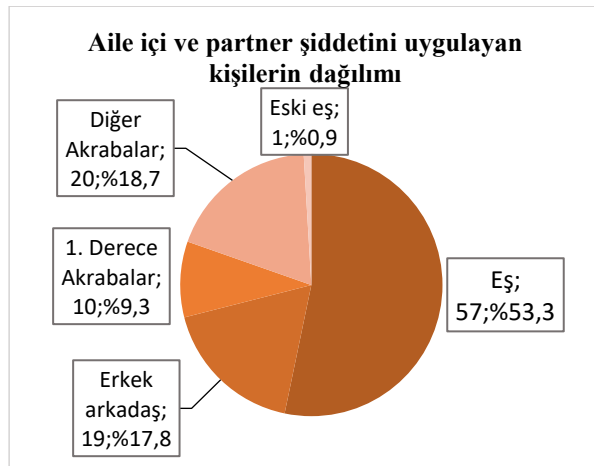
Olay türleri sıklığında; en fazla %35,2 (n=156) ile trafik kazalarının olduğu görülmektedir. Trafik kazaları kendi içinde değerlendirildiğinde, 117 olgunun araç içi trafik kazasına, 29 olgunun ise araç dışı trafik kazasına ve 10 olgunun da motosiklet kazasına maruz kaldığı görülmektedir. İkinci sıklıkta izlediğimiz olay türü ise %30,2 (n=134) ile etkili eylemler olarak tespit edilmiştir. Kadın adli olgularda üçüncü sıklıkta izlediğimiz olay türünün ise %19,4 (n=86) ile cinsel saldırı-istismar eylemleri olduğu görülmüştür.

Kadın adli olguların yaşları ile olay türleri ve başvuru nedenlerinin dağılımına baktığımızda; 0-9 yaş grubunda en sık trafik kazası, 10-19 yaş grubunda en sık cinsel istismar, 20-49 yaş grubunda en sık etkili eylem olayları, 50 ve üzeri yaş grubunda ise en sık trafik kazası nedeniyle başvuru yaptıkları görülmüştür (Tablo 1).

Tablo 1. Olay türleri ve yaş grubu dağılımı tablosu

	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60+	TOPLAM (n)	YÜZDE (%)
Trafik kazası	23	19	31	27	31	14	11	156	35,2
Etkili eylem	2	12	42	40	30	6	2	134	30,2
Cinsel saldırı/istismar	4	55	16	6	2	2	1	86	19,4
İş kazası	0	1	2	8	6	1	0	18	4,1
Kesici-delici alet yaralanması	0	5	1	0	2	2	0	10	2,2
Ateşli silah yaralanması	0	0	1	5	1	1	0	8	1,8
Zehirlenme	2	3	0	1	0	0	1	7	1,6
İntihar	0	1	1	2	0	0	1	5	1,1
Koroziv madde içimi	3	1	0	0	0	0	0	4	0,9
Düşme	1	1	0	0	1	0	0	3	0,7
Yaş tayini	0	3	0	0	0	0	0	3	0,7
Ezilme	2	0	0	0	0	0	0	2	0,5
Hayvan saldırısı	1	0	0	0	0	0	1	2	0,5
Tıbbi malpraktis	1	0	0	1	0	0	0	2	0,5
Göze yabancı cisim penetrasyonu	0	1	0	0	0	0	0	1	0,2
Yabancı cisim yutma	1	0	0	0	0	0	0	1	0,2
Yanık	0	0	1	0	0	0	0	1	0,2
TOPLAM	40	102	95	90	73	26	17	443	100

Toplam kadın olguların 106'sı (%23,9) aile içi veya partner şiddetine maruz kalma sonucu tarafımıza yönlendirilmiştir. Bu olgular karşımıza etkili eylem sonucu künt travma yaralanmasıyla çıkabildiği gibi cinsel saldırı, ateşli silah ve kesici-delici alet ile yaralanma şeklinde de tarafımıza yönlendirilebilmektedir. 106 olgunun 57'si evli olduğu eşi, 1'i eski eşi, 19'u beraber olduğu partneri ve 30'u aile içindeki diğer bireyler tarafından şiddete maruz kalmıştır. Kesici-delici alet ile yaralanan 2 olgu oğlu, 1 olgu annesi tarafından, ateşli silah ile yaralananlar arasında 1 olgu eski eşi, 2 olgu eşi tarafından bu şiddetin meydana geldiğini belirtmiştir (Grafik 3).

Grafik 3. Aile içi ve partner şiddetini uygulayan kişilerin dağılımı

Etkili eylem nedeniyle künt travmaya maruz kalmış 134 olguya baktığımızda, saldırının en sık eş veya partner (n=61, %47,2), tanımadığı kişiler (n=19, %14,1) ve akrabalar (n=15, %11,6) tarafından gerçekleştirildiği görülmüştür. Etkili eylem nedeniyle künt travmaya maruz kalınan olay yerlerine baktığımızda en sık karşımıza %58,2 ile ev çıkmaktadır. Evde meydana gelen olaylarda failler en sık eş veya partnerler (%66,6) olmaktadır. Ev dışında en fazla karşılaşılan olay yerlerinin, açık alanlar (%20,9) ve işyerleri (%10) olduğu görülmüştür. Ev dışındaki alanlarda şiddet uygulayıcılar ise sırasıyla yabancılar ve iş arkadaşları olmuştur. Bu künt travmalar sonucu oluşan yaralanma bölgelerini incelediğimizde; 82 olguda baş, 31 olguda toraks ve üst ekstremiteler, 13'er olguda ise alt ekstremiteler ve dörtten fazla vücut bölgesinin etkilendiği görülmektedir. 14 olgumuzda ise kemik kırığı geliştiği görülmüştür. Bu kırıkların 10'u yüz kemiklerinde, 2'si kollarda, 2'si kotalarda meydana gelmiştir. Etkili eylem nedeniyle künt travmaya maruz kalmış 3 olgumuzda ise yaşamsal tehlike niteliğinde yaralanma saptanmıştır.

Etkili eylem mağduru kadınların 5'i travma esnasında gebe olduğu tespit edilmiştir. İki olgu özellikle batin bölgesine darbe aldığı ifade ederken, 3 olgu yüz, üst ekstremiteler ve göğüs bölgelerine darbeler aldıklarını

belirtmişlerdir. Travma sonrasında kadın hastalıkları ve doğum hekimleri tarafından yapılan muayeneler sonucunda intrauterin etkilenmeyi gösterir herhangi bir bulgu bulunmamıştır.

Trafik kazası nedeniyle başvuran olguların %75'ini (n=117) araç içi trafik kazaları, %18,6'sını (n=29) araç dışı trafik kazaları ve %6,4'ünü (n=10) motosiklet kazaları oluşturmaktadır.

İntihar girişimi sonucunda polikliniğimize yönlendirilen olgu sayısı 5'dir. 4 olgu tıbbi amaçlı ilaçlarla, 1 olgu kemerle boğma yöntemiyle intihar girişiminde bulunmuştur. 5 olgunun da intihar girişimini evlerinde denedikleri görülmüştür. İntihar girişiminde bulunan olgularımızın ortalama yaşı 36 olup, en genç olgumuz 17 yaşında, en yaşlı olgumuz 68 yaşındadır. Adli rapor sonuçlarımızda 5 olguda meydana gelen intihar girişiminin basit tıbbi bir müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olduğu belirtilmiştir. İntihar girişimi olmayan, zehirlenme nedeniyle başvuran 7 olgumuza baktığımızda, bunların 4'ünün soba kaynaklı karbonmonooksit, 3'ünün akşam yemeğinde yedikleri mantar zehirlenmesi olduğu görülmüştür.

Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 86-89. maddelerince değerlendirilmesi istenen 352 olgudan tıbbi belgelerindeki eksiklikleri giderilen ve tarafımızca adli rapor yazılan 301 olgumuz bulunmaktadır. Bu kadın adli olgulardaki yaralanmaların %59,8'i (n=180) basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olduğu, %34,9'u (n=105) de hafif olmadığı şeklinde raporlanırken, %5,3'ü (n=16) ise ilk muayenesinde ve bizim muayenemizde travmatik lezyon tanımlanmadığı adli raporlarımızda belirtilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Türk Ceza Kanunu'nun 86-89. maddelerince değerlendirilen kadın olgular

	n	%
BTM* ile giderilebilen	180	59,8
BTM* ile giderilemeyen	105	34,9
Travmatik lezyon saptanmayan olgular	16	5,3

(*BTM: Basit tıbbi müdahale)

Basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olmayan şekilde yaralanan 105 olgunun 80'inde TCK 87 ve 89. maddelerinde belirtilen cezayı ağırlaştırıcı unsurlar olduğu tespit edilmiştir. 34 olguda (%11,2) olay sonrası meydana gelen yaralanmanın kişinin yaşamını tehlikeye sokan bir duruma neden olduğu tespit edilmiştir. 63 kişide (%20,9) kemik kırığı ya da birden fazla kemik kırıkları olduğu saptanmıştır. 5 olgunun (%1,6) yaralanmasının, kişinin duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflaması niteliğinde olduğu, 5 olgunun (%1,6) ise işlev yitirilmesi niteliğinde olduğu kanaatine varılmıştır. Maruz kaldığı travma sonucunda yüzde

sabit iz niteliği olan yaralanması bulunan olgu sayısı 7'dir (%2,3) (Tablo 3).

Tablo 3. 86-89. maddelerince değerlendirilen 301 olgunun ağırlaştırıcı unsurlar açısından dağılımı

	n	%
Yaşamsal tehlike bulunan	34	11,2
Kemik kırığı bulunan	63	20,9
Yüzde sabit ize neden olan	7	2,3
DO* işlevinde sürekli zayıflama bulunan	5	1,6
DO* işlevinde yitirilme bulunan	5	1,6

(*DO: Duyu organ)

Kişinin yaşamını tehlikeye sokan yaralanmalara baktığımızda; bu yaralanmaların %58,9 ile en sık trafik kazalarına bağlı meydana geldiği, ikinci sırayı ise %11,8 ile zehirlenmelerin aldığı, ardından %8,8'er oranla ateşli silah ve kesici-delici alet yaralanmalarının olduğu görülmüştür (Tablo 4).

Tablo 4. Yaşamsal tehlikeye neden olan olay türleri

Olay türü	Yaşamsal tehlike bulunan olgular	
	n	%
Araç içi trafik kazası	11	32,4
Araç dışı trafik kazası	6	17,7
Karbonmonooksit zehirlenmesi	4	11,8
Motosiklet kazası	3	8,8
Ateşli silah yaralanması	3	8,8
Kesici-delici alet yaralanması	3	8,8
Etkili eylem	3	8,8
İş kazası	1	2,9
TOPLAM	34	100

Basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olmayan 105 olgunun, 64'ünde kemik kırığı meydana geldiği görülmüştür. Kemik kırıklarının lokalizasyonları değerlendirildiğinde; %26,5'inde (n=17) kafa bölgesinde, %18,7'sinde (n=12) toraks veya omurga (gövde) bölgesinde, ayrıca %10,9'unda (n=7) üç veya daha fazla bölgede kırık olduğu saptanmıştır.

Yaralanma neticesinde kemik kırığı oluşan olay türlerine baktığımız zaman; en sık trafik kazaları (%68,8), ikinci sıklıkta etkili eylemler (%17,1) sonucu kemik kırığı meydana geldiği görülmüştür. 1'er olguda ise ateşli silah ve kesici-delici alet ile kemik kırıkları oluşmuştur.

Kadın adli olgulardaki yaralanmaların, duyularından veya organlarından birinde sürekli zayıflama ya da yitirilme saptanan 10 olguyu olay türlerine göre incelediğimizde; en sık trafik kazaları sonucu bu neticenin ortaya çıktığı görülmüştür. Yüzünde sabit ize neden olan yedi olgunun olay türlerine baktığımızda 3'ünün araç içi trafik kazası, 2'sinin kesici-delici alet ile yaralanma, 1'er olgunun ise motosiklet kazası ve etkili eyleme maruz kalma sonucu meydana geldiği görülmüştür.

Yatış yapılarak takip edilen olgu sayımız 66 (%14,8)'dir. Bu olguların 37'si çeşitli nedenlerle opere edilmiştir. 25 olguya kırık onarımı, 5 olguya yara yeri debridmanı ve kas onarımı, 3 olguya organ onarımı, 2 olguya organ çıkarılması, 2 olguya göz cerrahisi, 1 olguya ise plevral sıvı boşaltımı ve kurşun çekirdeği çıkarılması işlemi uygulanmıştır.

Cinsel saldırı/istismar nedeniyle yönlendirilen 86 olgudan, 72 olgu muayeneye gönderilmiş olup bunlardan 23 olguda sadece genital muayene, 4 olguda genital muayenenin yanısıra ruhsal muayenenin yapılması istenmiş olup kalan kısmında ise sadece adli psikiyatrik kurul değerlendirilmesinin yapılması istenmiştir. Olgularımızın hepsi iddia edilen olay tarihinden en az on gün geçtikten sonra muayeneye gelmiştir. Yapılan genel beden muayenesinde 27 olguda da olayla ilişkili travmatik lezyon saptanmamıştır. Bu olguların 12'sinde himenin intakt görünümde olduğu, 9 olguda eski yırtık izlendiği, 3 olguda ise eski ya da yeni lezyon görülmediği ancak himenin duhule müsait izlendiği belirtilmiştir. Anal muayenesi yapılan 17 olguda ise akut ya da kronik travmatik bulguya rastlanmamıştır.

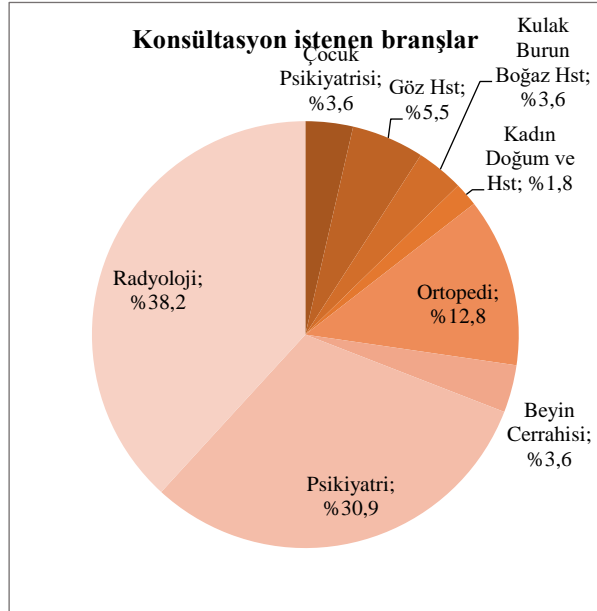
Cinsel saldırı/istismar nedeniyle muayeneye gönderilen 72 olguda, şüpheli saldırgan ile mağdurun yakınlık durumuna baktığımızda; %25 ile aynı okuldaki 18 olgunun okul ortamıyla ilişkili bir kişi tarafından cinsel istismara uğradığı, ikinci olarak %19,5 (n=14) ile daha önce tanıdığı akraba ve arkadaşı olmayan kişiler (patron, komşu, mahalledeki insanlar vb.) tarafından cinsel saldırı/istismara maruz kaldığı görülmüştür. Olguların %13,9'u (n=10) daha önce tanımadıkları kişiler tarafından saldırıya uğradığını ifade ederken, yine %6,9'u (n=5) bunu baba, üvey baba veya kardeşlerinin gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Mağdur şüpheli arasındaki ilişki ve yaş dağılımı Tablo 5'de gösterilmiştir.

Polikliniğimize adli rapor istemiyle başvuran tüm olguların %11,6'sının (n=51) travmalarını değerlendirmek için diğer branşlardan konsültasyon istenmiştir. En sık %38,2 ile radyoloji ve %30,9 ile psikiyatri kliniklerinin görüşlerine başvurulmuştur (Grafik 4).

Yapılan 17 psikiyatri muayenesinin sonucunda; 8 olguya travma sonrası stres bozukluğu, 2 olguya akut stres bozukluğu, 1 olguya anksiyete bozukluğu tanıları konulmuş olup, bir olguda patolojinin travma ile ilgili olmadığı, 4 olguda ise herhangi bir psikiyatrik patoloji saptanmadığı belirtilmiştir.

Tablo 5. Mağdur şüpheli arasındaki ilişki ve yaşa göre dağılımı

Mağdur şüpheli arasındaki ilişki	12 yaş altı	13-15 yaş arası	16-18 yaş arası	19 yaş ve üzeri	TOPLAM n (%)
Okul ortamıyla ilişkili kişi (bir kişi tarafından)	15	0	3	0	18 (%25)
Sosyal çevrelerindeki tanıdıklar	1	3	1	9	14 (%19,5)
Eş veya partner	0	2	6	5	13 (%18,1)
Yabancı	3	2	2	3	10 (%13,9)
2. derece akrabalar	1	2	2	2	7 (%9,7)
Ensest	1	1	2	1	5 (%6,9)
Arkadaş	0	1	3	1	5 (%6,9)
TOPLAM	21 (%29,2)	11 (%15,2)	19 (%26,4)	21 (%29,2)	72 (%100)

Grafik 4. Konsültasyon istenen branşlar

3.2. Tartışma

Bu çalışmamızda, adli rapor düzenlenmesi için polikliniğimize başvuran tüm olguların %30,6'sı kadın olarak tespit edilmiştir. Adli tıp veya acil tıp polikliniklerine başvuran adli olguları inceleyen çeşitli çalışmalara baktığımızda, Ketenci ve ark. nın çalışmasında bu oran %15,6 [7], Güven ve ark. nın çalışmasında %23,2 [9], Tıraşçı ve ark. nın çalışmasında %35 [12], Seviner ve ark. çalışmasında %36,2 [6] olarak bulunduğu bildirilmiştir. Bu açıdan çalışmamız literatürle uyumlu bulunmuştur. Kadın adli olgu oranının erkek adli olgu oranına göre düşük olması, kadınların toplumsal eşitlikten yoksun olmaları nedeniyle güvenli bölge kabul edilebilecek ev dışında geçirdikleri sürenin, toplumdaki erkeklere göre kısıtlı olmasından ötürü dış etkenlere daha az maruz kalmalarıyla açıklanabilir.

Ancak bu defa da toplumsal eşitsizliğin ev içerisindeki bir uzantısı olarak, kadınların aile içi şiddetin maruz kalma yerinin en sık ev olması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmamızda başvuran olguların en sık 10-19 yaş grubunda, ikinci sıklıkta 20-29 yaş grubunda olduğu görüldü. Her iki cinsiyet için adli olguların başvurularını inceleyen çeşitli çalışmalarda, Ketenci ve ark. nın çalışmasında en fazla olgunun 21-30 yaş grubu [7], Tuğcu ve ark. nın çalışmasında 20-29 yaş grubu [15], Seviner ve ark. çalışmasında 26-33 yaş grubunda [6] görüldüğü belirtilmiştir. Kadın adli olguların yaş aralıklarını değerlendiren Korkmaz ve ark. nın çalışmasında en sık 20-40 yaş grubu [5], Kapçı ve ark. nın çalışmasında 21-30 yaş grubu [4], literatürdeki başka çalışmalarda [11,12,16] ise bizim çalışmamızla uyumlu bir biçimde 11-20 yaş grubu en sık olgu izlenen yaş aralığı olarak belirtilmiştir. Bizim çalışmamızda 10-19 yaş grubundaki olgu sayısının fazla olmasının nedeni olarak, polikliniğimize cinsel istismar sonucu beden ve ruh sağlığının değerlendirilmesi için yönlendirilen 10-19 yaş aralığındaki olgu sayısının fazla olması sebebiyle bu sonucun ortaya çıktığı düşünülmüştür.

Çalışmamızdaki kadın adli olgularda en sık olay türü trafik kazası (%35,2), ikinci olarak da etkili eylem (%30,2) olarak bulunmuştur. Ülkemizdeki adli olguların değerlendirildiği her iki cinsiyeti içeren çeşitli çalışmalarda, en sık karşılaşılan olay türü olarak Güven ve ark. nın çalışmasında %30,9 [9], Tıraşçı ve ark. nın çalışmasında %31,7 [12], Tuğcu ve ark. nın çalışmasında %43,6 [15], Demirel ve ark. nın çalışmasında %47,4 [16], Yavuz ve ark. nın çalışmasında %49,3 [1], Korkmaz ve ark. nın çalışmasında %53,7 [5] ile trafik kazaları bulunmuştur. Kapçı ve ark. nın çalışmasında en sık %40,4 ile darp, ikinci sırada %33,8 ile trafik kazaları [4], Çakır ve ark. nın çalışmasında en sık %61,2 ile darp, ikinci sırada %27,4 ile trafik kazalarıyla [10] karşılaşıldığını belirtilmiştir. Seviner ve ark. çalışmasında kadın adli olguların en sık %42,0 ile

zehirlenme, ikinci sıklıkta %23,1 ile trafik kazası nedeniyle başvurduklarını ifade edilmiştir [6]. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de trafik kazalarına bağlı ölümler ve yaralanmalar ciddi sorun teşkil etmektedir. İnsanların trafiğe dahil olmasından sonra, her iki cinsiyette de trafik kazaları sonucu adli olgu sayısının yaygın olduğunu görmekteyiz.

Kadına yönelik aile içi şiddet toplumsal bir sorundur. Toplum ve aile hayatında “kadınların rolü”, “erkeklerin rolü” gibi kavramların sorgulanmaması kadın-erkek arasındaki mevcut güç dengesizliğini gizlemekte, bu nedenle çatışmaların varlığı görmezden gelinmektedir. Böylece aile kurumu, güç dengesinin erkek lehine bozulduğu ve erkeklerin kadınlar üzerinde hâkimiyet kurmayı denedikleri bir yapı haline gelebilmektedir [17]. Aynı etki, evli olmasalar bile kadın-erkek ilişkileri üzerinde görülebilmekte, partnerler arasında erkeğin kadına “problem çözümü olarak” şiddet uygulamasına yol açabilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü’nün 2013 yılında açıkladığı verilere göre dünya üzerinde neredeyse her 3 kadından 1’i hayatları boyunca partnerleri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete, ya da herhangi biri tarafından cinsel saldırıya maruz kalmaktadır [18]. Poliklinik başvurularımız incelendiğinde çalışmamızda aile içi şiddete maruz kalan kadın oranı %23,9’dur. Çakır ve ark. nın çalışmasında olguların %7,9’unun aile içi şiddet nedeniyle yönlendirildiğini, bu olgularında daha sık kadın olgular olduklarını bildirmiştir [10]. Kurt ve ark. nın psikiyatri polikliniğine başvuran 18 ve üzeri yaş grubundaki kadınlarla yapılan çalışmada kadınların %49,0’unun eşinden fiziksel şiddet gördüğü belirtilmiştir [19]. Özer ve ark. fizik tedavi ve rehabilitasyon polikliniğine başvuran kadın fibromiyalji hastalarıyla yaptıkları çalışmada %55,8’inin hayatının bir döneminde aile içi şiddete maruz kaldığını bildirmiştir [20]. 316 tıp fakültesi öğrencisiyle yapılan bir çalışmada, olguların %47,2’sinin aile içi şiddetin bir türüne maruz kaldığını, şiddete uğrayan grupta ise bunun %57,0’sinin fiziksel, %15,4’ünün cinsel istismar olduğu belirtilmiştir [21]. Kadınlar, şiddetle ilgili başvurularının sonuçsuz kalmasından veya aile birliğinin dağılabileceğinden endişeleniyor ve resmi kurumlara başvurmadan kaçınıyor olabilirler. Bu yüzden aile içi şiddete maruz kalan kadınların, adli makamlara başvurusunun düşük olduğunu, literatüre ve verilere yansıyan sayıların gerçek rakamlardan daha az olduğunu düşünmekteyiz.

Çalışmamızda etkili eylem sonucu yönlendirilen 134 olgunun 129’unda saldırganın kim olduğu belirtilmiştir. Bu olgulara baktığımızda bunun yalnızca %14,7’sinin kişilerin tanımadıkları kişiler tarafından, çoğunlukla açık alanlarda (sokak, park, trafik vb.) saldırıya uğramış olduğu görülmüştür. Saldırganlar arasında en büyük payı %47,2 ile mağdurların eşi, nişanlısı veya sevgilisi olan şahısların oluşturduğu, bu olayların genellikle mağdurların evlerinde meydana geldiği görülmüştür. Serinken ve ark. çalışmasında acil servise başvuran fiziksel şiddet mağduru olguların %17,6’sı bunun bir yabancı tarafından, %41,8’i eş veya erkek arkadaşı tarafından gerçekleştirildiğini belirtmiştir [22]. Öcal ve ark. çalışmasında acil servise şiddet sonucu başvuran evli

kadınların hepsinin eşleri tarafından, geri kalan grubun da erkek arkadaşları, eski eşleri ya da akrabaları tarafından şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir [23]. Polikliniğimizde 2003-2008 yılları arasında aile içi şiddet nedeniyle yönlendirilen olguları inceleyen çalışmada olguların %71,7’sinin partnerleri tarafından şiddete uğradığı belirtilmiştir [24]. Başka bir çalışmada yine kadınların en sık eşi, erkek arkadaş veya nişanlısı gibi tanıdığı kişilerden fiziksel şiddet uygulandığı bildirilmiştir [10]. Şiddet uygulanan yerleri incelediğimizde ilk sırayı evin aldığını ve burada en sık şiddet uygulayan kişinin ise eşler olduğu tespit edildi. Açık mekanların ikinci sırada olduğu, burada ise en sık yabancılar tarafından yaralandıkları görülmüştür. İş yerleri, eğlence mekanları, adliye, hastane dikkat çeken diğer olay yerleridir. Kadın erkek ilişkilerinde bir sorunun çözümü sırasında erkeklerin, kadın-erkek arasındaki fiziksel güç farkını gözeterek meselenin çözümü noktasında şiddete başvurduklarını sıklıkla görmekteyiz. Bu şiddet olaylarının, kadın-erkek tartışmalarının sıklıkla baş başa kaldıkları ortamlarda olması, şiddet sırasında kadının yardım alabileceği kimsenin olmaması ve en sık zaman geçirilen yerler olması nedeniyle genelde ev gibi kapalı ortamlarda meydana geldiğini düşünmekteyiz.

TÜİK verilerine göre 2018-2019 yıllarında Türkiye’de 1593 kadın intiharı gerçekleşmiş, bunun 26’sı Manisa ilinde meydana gelmiştir [25]. Beş yıllık dönem içerisinde polikliniğimize 5 olgu intihar girişimi nedeniyle rapor düzenlenmesi için yönlendirilmiştir. 4 olgu intihar yöntemi olarak ilaç kullanmayı tercih etmiştir. Olguları intihara sürükleyen etkenler tam olarak öğrenilememiştir. Önsüz ve ark. çalışmasında, kadınların intihar girişimlerinde en sık ilaç ve toksik madde kullandığını tespit etmiştir [26]. Devci ve ark. nın toplum tabanlı 15-65 yaş grubunda ilimizde yaptığı çalışmada, 594 kadın içerisinde 17’sinin intihar girişiminde bulunduğunu, intihar girişiminde bulunmuş olan bütün olguların %24’ünde önceden intihar girişimi olduğunu, intihar girişimlerinin %64’ünün aşırı doz ilaç alımıyla, %16’sının kesici aletle, %8’inin ateşli silahla, %8’inin yüksekten atlamayla, %4’ünün asiyle meydana geldiğini ifade etmiştir [27]. Kişilerin ilaçlara kolay ulaşabilmesi, bu yöntemin tercih edilmesine neden olduğunu düşünmekteyiz. Tamamlanmamış intihar (başarısız intihar girişimi), daha sonra gerçekleşebilecek intihar girişimleri [28] ve ölümle sonuçlanan intiharlar için önemli bir risk faktörüdür [26]. İntihar girişimlerinin sayısı da riski yükselten bir değişkendir [28]. İntihar girişimi nedeniyle yönlendirilen adli olgularda alta yatan psikopatolojinin gerekli psikiyatrik muayeneyle tespiti ve kişinin ihtiyaç duyduğu tedaviye yönlendirilmesinin, adli raporumuzun sonucuna etkisinin yanı sıra koruyucu hekimlik açısından önemli olduğu kanaatindeyiz.

TCK’nın 86-89. maddelerince değerlendirilen olgularımızın %34,9’unun yaralanmasının basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olmadığı belirtilmiştir. Bu hususta değerlendirme yapılan, Seviner ve ark. nın çalışmasında kadın adli olguların %11,3’ünde [6], Tıraşçı ve ark. nın çalışmasında her iki cinsiyetin

%28,6'sında [12], Çakır ve ark. nın çalışmasında her iki cinsiyetin %32,8'inde [10], Güven ve ark. nın çalışmasında her iki cinsiyetin %47,4'ünde [9], Akbaba ve ark.nın çalışmasında her iki cinsiyetin %49,5'inde [8] yaralanmaların basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olmadığı belirtilmiştir. Çalışmamızda kadın adli olguların %11,2'sinde yaralanmanın yaşamlarını tehlikeye sokan bir duruma neden olduğu tespit edilmiştir. Her iki cinsiyetten adli olguların değerlendirildiği çalışmalarda, Tuğcu ve ark. %17,2 [2], Güven ve ark. %17,4 [9], Seviner ve ark. %21,1 [6], Akbaba ve ark. %25,5 [8], Tıraşçı ve ark. %31,0 [12] olarak belirtmiştir.

Çalışmamızda yaşamı tehlikeye sokan yaralanmalara en sık %58,7 ile trafik kazalarının yol açtığı görülmüştür. Her iki cinsiyetteki adli olguları değerlendirilen çalışmalarda, Güven ve ark. en sık trafik kazaları [9], Akbaba ve ark. en sık kesici-delici alet yaralanmaları, ikinci sırada trafik kazaları [8] olduğu bildirilmiştir. Tuğcu ve ark. nın çalışmasında ateşli silah, kesici-delici alet ve patlayıcı madde yaralanmalarının, trafik kazası ve darp olgularına göre daha yüksek oranda hayati tehlike oluşturduğunu [15], Seviner ve ark. nın çalışmasında ateşli silah yaralanmalarında yaşamsal tehlike oranını %41,4, kesici-delici alet yaralanmalarında %28,0, trafik kazalarında %17,0 olduğunu belirtmişlerdir [6]. Tıraşçı ve ark. nın çalışmasında yaşamsal tehlikeye neden olma oranı olarak en yüksek elektrik çarpması, yüksekten düşme ve kesici-delici alet yaralanmaları izlendiğini bildirmiştir [12]. Polikliniğimize başvuran kadın adli olguların yaralanmasının basit tıbbi müdahale ile giderilip giderilemeyeceği hususundaki sonuçlarımız literatürdeki her iki cinsiyeti ilgilendiren çalışmalardaki sonuçlarla uyumlu bulunmuş, ancak yaralanmanın yaşamsal tehlikeye neden olup olmadığı hususundaki sonuçların her iki cinsiyeti ilgilendiren çalışmalardaki sonuçlara göre daha düşük olduğu görülmüştür. Trafik kazalarında yaşamsal tehlike oluşturan yaralanmalar her iki cinsiyette de fark etmese de kadınlarda çalışmamızda en sık görülen ikinci olay türü olan etkili eylem olaylarında; yaşamsal tehlike oluşturma ihtimali daha yüksek olan ateşli silah ve kesici-delici aletlerden ziyade kadınların daha çok künt travmalara maruz kaldıklarını düşünmekteyiz.

Gerekli iyileşme sürelerini tamamlanarak düzenlenebilen adli raporlar içerisinde, olguların yaralanmalarının %1,6'sında duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflaması, %1,6'sında ise yitirilmesine neden olduğu görülmüştür. Her iki cinsiyetteki adli olguları inceleyen Güven ve ark. nın çalışmasında duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflaması oranı %2,9, yitirilmesi oranı %3,2 [9], Tıraşçı ve ark.nın çalışmasında duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflaması oranı %3,5, yitirilmesi oranı %3,96 olarak bulunmuştur [12]. Çalışmamızdaki kayıp olgularının çoğunluğunun trafik kazaları sonucunda oluşması, %30'unun ise doğrudan motosiklet kazalarına bağlı olması dikkat çekicidir. Bunun nedeni olarak trafik kazalarının yüksek enerjili travmalar olması, buna karşılık ülkemizde motosiklet

sürücülerinin yeterli ve gereken kalitede kişisel koruyucu ekipman kullanmamalarına bağlı büyük kemik kırıkları, sinir yaralanmalarının daha sık görülmesi olduğu kanaatindeyiz.

Yüzde sabit iz açısından değerlendirilen olguların %2,3'ünde, yaralanmanın yüzde sabit iz neden olduğu belirtilmiş olup, kesici-delici alet yaralanmaları ve motosiklet kazalarına bağlı oluşan yara izlerinin oransal olarak daha sık yüzde sabit iz neden olduğu görülmüştür. Her iki cinsiyetteki adli olguları inceleyen Güven ve ark. nın çalışmasında bu oran %2,6 [9], Tıraşçı ve ark. nın çalışmasındaysa %3,4 olarak bulunmuştur [12]. Akbaba ve ark. nın her iki cinsiyetteki adli olguları inceleyen çalışmasında olguların %13,7'sinde yaralanmanın yüzde sabit iz neden olduğu, en sık karşılaşılan olay türünün de kesici-delici alet ile yaralanma, trafik kazaları olduğu belirtilmiştir [8]. Çalışmamızda kesici-delici alet ile yaralanmaların sayıca az olmasının bu sonuca yol açtığını düşünmekteyiz.

Cinsel şiddet vakalarını incelediğimizde de mağdurların tanımadığı kişilerden daha fazla (%13,8), sosyal çevrelerinde bulunan kişiler tarafından şiddete uğradıkları görülmektedir. Bu verimiz literatürle uyumlu bulunmuştur [29–34]. Çalışmamızda saldırganın %25 ile aynı okuldaki 18 olguya cinsel istismar uygulayan okul ortamıyla ilişkili bir kişi olduğu görülmüştür. Erbaş ve ark.nın Muğla'da Haziran 2012-Aralık 2016 arası dönemde 15-24 yaş grubunda cinsel şiddete maruz kalma öyküsü bulunan olgularla yapılan çalışmada içerisinde saldırganın okul ortamıyla ilişkili kişiler oranı %4,6 bulunmuştur [35]. Demirci ve ark. Haziran 2005-Aralık 2017 arası dönemde cinsel istismar nedeniyle yönlendirilen 18 yaş altındaki olguları incelemiş ve öğretmeni tarafından saldırıya uğradığı iddia edilen olguların %2,9 olduğunu belirtmişlerdir [34]. Bizim çalışmamızdaki bu yüksek oran, okul ortamıyla ilişkili bir kişinin birden fazla öğrencisine cinsel istismarda bulunması ve bütün bu olguların tarafımıza yönlendirilmesi nedeniyle olduğu görülmüştür. 5 olgumuz (%6,9) ensest kapsamına girmektedir. Literatürde Muğla'da yapılan bir çalışmada ensest oranı %17,4, Denizli'de yapılan bir çalışmada %8, Konya'da yapılan bir çalışmada %4 olarak bulunmuştur [31,32,34]. Cinsel şiddet içerisinde dahil olan ensest ilişki, her iki cinsiyette de görülebilmekteyse de genellikle kız çocuklar bu duruma maruz kalmaktadır [34]. Çocuk bireylerin en yakın çevresinden, kolaylıkla tekrarlanabilir, saklı tutulmaya çalışılan böyle bir travmaya maruz kalması toplumsal bir sorun olarak karşımızda durmaktadır.

Çalışmamızda adli tıp polikliniğimize başvuran kadın adli olgu sayısının az olması nedeniyle elde edilen veriler bu konuda yapılacak daha geniş kapsamlı çalışmalar ile desteklenmelidir. Bölgemizdeki kadın adli olgular değerlendirilerek travmaya maruz kalan kadınlar konusunda farkındalık oluşturulmuştur.

4. Sonuç

Bu beş yıllık süre içerisinde polikliniğimize başvurularının yaklaşık üçte birini kadınlar

oluşturmaktadır. Ülkemiz nüfusunun yaklaşık yarısını oluşturan kadın bireylerin, azımsanamayacak oranda, travmalar nedeniyle mağdur olmaları, bireysel ve toplumsal kayıplar, maddi ve manevi zararlar oluşturmaktadır. Koruyucu hekimliğin gereği olarak bu kaybın önüne geçmek ve bunun için bireysel dikkat göstermek, toplumsal önlemlere de yol göstermek gerekmektedir. Kadınların, iş ve sosyal hayata katılımlarının artışının sonucu olarak dış etmenlerle etkileşimlerinin artması olumsuz olaylarla karşılaşmalarını sağlıyor gibi görünmesine rağmen halen esas sorun “ev içinde” kalmaktadır. Toplumsal hayattaki eşitsizliği sonlandırmak, şiddetin önüne geçmek için gerekli eğitimlerin temel eğitim olarak çocuklarımıza verilmesi ve bu tarz şiddet olaylarıyla karşılaşıldığında gerekli bildirimlerin yapılmalıdır.

5. Teşekkürler ve Bilgilendirme

Bu çalışmanın bir bölümü 12-15 Kasım 2020 tarihlerinde çevrimiçi düzenlenen 1. Uluslararası 17. Ulusal Adli Bilimler Kongresi’nde sözel bildiri olarak sunulmuştur. Yazarlar çıkar ilişkisi olmadığını beyan eder. Bu makale ile ilgili herhangi bir mali destek kullanımı bulunmamaktadır.

Referanslar

1. Yavuz, M.S., Özgüner, İ.F., Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Servisi’ne 1999-2001 yılları arasında müracaat eden adli olguların değerlendirilmesi, *Adli Tıp Dergisi*, 2003, 17(1), 47–53.
2. Tuğcu, H., Acil olgularda hekim sorumluluğu, *Klinik Gelişim Dergisi*, 2009, 22(Adli Tıp Özel Sayısı), 85–88.
3. Türkçüer, İ., Gözlükaya, A., Serinken, M., Özen, M., Aydın, B., Application times of forensic cases to emergency department, *Akademik Acil Tıp Dergisi*, 2010, 2, 89–92.
4. Kapçı, M., Türkdoğan, K.A., Akpınar, O., Duman, A., Bacakoğlu, G., Acil serviste değerlendirilen adli olguların demografik incelenmesi, *Adli Tıp Dergisi*, 2015, 29(2), 67–74.
5. Korkmaz, T., Kahramansoy, N., Erkol, Z., Sarıçil, F., Kılıç, A., Acil servise başvuran adli olguların ve düzenlenen adli raporların değerlendirilmesi, *Haseki Tıp Bülteni*, 2012, 50(1), 14–20.
6. Seviner, M., Kozacı, N., Ay, M., Açıkalin, A., Çökük, A., Gülen, M. ve ark. Acil tıp kliniğine başvuran adli vakaların geriye dönük analizi, *Cukurova Medical Journal*, 2013, 38(2), 250–60.
7. Ketenci, H.Ç., Kır, M.Z., Başbulut, A.Z., Beyhun, N.E., Evaluation of cases referred to Division of Council of Forensic Medicine in Erzurum, *Adli Tıp Dergisi*, 2013, 27(2), 87–93.
8. Akbaba, M., Baransel, Isır, A., Karaarslan, B., Dülger, H., Gaziantep Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalı’nda düzenlenen adli raporların değerlendirilmesi (2005-2011), *Adli Tıp Bülteni*, 2012, 17(2), 10–18.
9. Güven, F., Bütün, C., Beyaztaş, F., Eren, S., Korkmaz, İ., Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesine başvuran adli olguların değerlendirilmesi, *Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 2009, 10(3), 23–28.
10. Çakır, G., Şenol, E., Assessing the forensic reports documented by Forensic Medicine Polyclinic of Karşıyaka State Hospital in 2015, *İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dergisi*, 2017, 27(382), 114–120.
11. Karanfil, R., Zeren, C., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalına 2009-2010 yıllarında başvuran olguların retrospektif olarak değerlendirilmesi, *Adli Tıp Dergisi*, 2011, 25(3), 183–190.
12. Tıraşçı, Y., Durmaz, U., Altınal, A., Bulut, K., Özdemir, Y., Cengiz, D. ve ark. Dicle Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalınca 2012-2015 yılları arasında düzenlenen adli raporların retrospektif olarak değerlendirilmesi, *Dicle Tıp Dergisi*, 2016, 43(3), 424–430.
13. Öztürk, M., The relationship between previous victimization and fear of crime among women and men, Mersin example, *Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine and Forensic Sciences*, 2018, 15(2), 66–79.
14. Türkiye İstatistik Kurumu, Yaş gruplarına göre fiziksel veya cinsel şiddet yaygınlığı. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/DownloadIstatistikselTablo?p=MHPiTMntiVE59c5cM7fMffG9xnk6KYU22zBAUkVoA7qp1YeKa26lkV3H3Zc/pMx>, (accessed 03.06.2020).
15. Tuğcu, H., Özdemir, Ç., Dalgıç, M., Ulukan, M.Ö., Celasun, B., GATA Adli Tıp Anabilim Dalı’nda 1995-2002 yılları arasında düzenlenen adli raporların yeni Türk Ceza Kanunu açısından değerlendirilmesi, *Gülhane Tıp Dergisi*, 2005, 47, 102–105.
16. Demirel, M., Yavuz, M.S., Baydar, C.L., Küpeli, A., Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı’na müracaat eden adli olgular, proceedings of 12. Ulusal Adli Tıp Günleri, Antalya, Türkiye, 28 Eylül-02 Ekim 2005.
17. Ecevit, Y., Aile, Kadın ve devlet ilişkilerinin değerlendirilmesinde klasik ve yeni yaklaşımlar, *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 1993, (1), 9–34.
18. World Health Organization, London School of Hygiene & Tropical Medicine, South African Medical Research Council, Global and regional estimates for violence against women, Prevalence and health burden of intimate partner violence and non-partner sexual violence, WHO Press: Geneva, Switzerland, 2013, 20.
19. Kurt, E., Yorguner, Küpeli, N., Sönmez, E., Bulut, N.S., Akvardar, Y., Psikiyatri polikliniğine başvuran kadınlarda aile içi şiddet yaşantısı, *Archives of Neuropsychiatry*, 2018, 55, 22–28.
20. Özer, Ü., Selimoğlu, E., Badur, E., Uygun, E., Karşıdağ, Ç., Fibromiyalji olgularında aile içi fiziksel şiddetin ağrı şiddeti, depresyon ve anksiyete düzeyleri ile ilişkisi, *Nobel Medicus*, 2015, 11(1), 27–32.
21. Aydın, S.D., Yavuz, M.S., Aşirdizer, M., Bir grup tıp fakültesi öğrencisinin aile içi şiddet yaşantıları, proceedings of VI. Ulusal Aile Hekimliği Kongresi Uluslararası Katılımlı, Bursa, Türkiye, 04-07 Mayıs 2004, 120.
22. Serinken, M., Şengül, C., Karcıoğlu, Ö., Acar, K., Türkçüer, İ., Violence against women, analysis of emergency department presentations, *Türkiye Acil Tıp Dergisi*, 2007, 7(4), 163–166.
23. Öcal, O., Özdemir, S., Demir, H., Eroğlu, S.E., Onur, Ö.E., Öztürk, T.C., Acil servise başvuran kadına şiddet olgularının değerlendirilmesi, *Türkiye Acil Tıp Dergisi*, 2013, 13(3), 133–137.
24. Yavuz, M.S., Aşirdizer, M., Analyze of female cases which exposed to domestic violence and applied to Forensic Medicine Polyclinic of Medical Faculty of Celal Bayar University, *Adli Tıp Dergisi*, 2009, 23(1), 15–23.
25. Türkiye İstatistik Kurumu, İntihar istatistikleri. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=nufus-ve-demografi-109&dil=1>, (accessed 03.06.2020).
26. Önsüz, M.F., Demir, F., Kaya, A., Şahin, A., Çatalbaş, Y., Bektaş, H., Evaluation of suicide attempts in Sakarya, *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*, 2012, 10(3), 141–150.
27. Deveci, A., Taşkın, E.O., Erbay, Dündar, P., Demet, M.M., Kaya, E., Özmen, E. ve ark. Manisa İli kent merkezinde intihar düşüncesi ve girişimi yaygınlığı, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2005, 16(3), 170–178.
28. Goldstein, R.B., Black, D.W., Nasrallah, A., Winokur, G., The prediction of suicide, sensitivity, specificity, and predictive value of a multivariate model applied to suicide among 1906 patients with affective disorders, *Archives of General Psychiatry*, 1991, 48(5), 418–422.
29. Gölge, Z.B., Yavuz, M.F., Korkut, S., Kahveci, S., Psychological and social problems of adult female victims after sexual assault, *Adli Tıp Bülteni*, 2013, 18(3), 82–91.
30. Karbeyaz, K., Gündüz, T., Balcı, Y., Akkaya, H., The sexual abuse cases assessment after the new Turkish Criminal Code, in Eskişehir, *Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine and Forensic Sciences*, 2009, 6(1), 1–8.
31. Balcı, Y., Erbaş, M., Işık, Ş., Karbeyaz, K., Evaluation of the sexual assault crimes in Muğla Forensic Medicine, *Adli Tıp Bülteni*, 2014, 19(2), 87–95.
32. Yazar, M.E., 2010-2016 yılları arasında Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi’ne başvuran cinsel istismar ve cinsel saldırı olgularının adli tıp yönünden değerlendirilmesi, Uzmanlık Tezi, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Denizli, 2018.
33. Şenol, E., Meral, O., Sertöz, Ö.Ö., Altıntoprak, A.E., Coşkunol, H., Güler, H., Cinsel saldırı olguları için düzenlenen adli psikiyatrik raporların incelenmesi, *Adli Tıp Bülteni*, 2016, 21(3), 159–166.
34. Demirci, Ş., Doğan, K.H., Erkol, Z., Deniz, İ., Konya’da cinsel istismar yönünden muayenesi yapılan çocuk olguların değerlendirilmesi,

Turkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine and Forensic Sciences, 2008, 5(2), 43-49.

35. Erbaş, M, Kadı, G, Balcı, Y, Ünıvar, Göçeođlu, Ü, Evaluation of sexual assault cases among youths appealed to Muğla Directorate of Forensic Medicine Council, *Adli Tıp Bülteni*, 2019, 24(1), 9-16.

<http://edergi.cbu.edu.tr/ojs/index.php/cbusbed> isimli yazarın CBU-SBED başlıklı eseri bu Creative Commons Alıntı-Gayriticari4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

